

**Helpende beeldvorming:
een veilige basis
voor emotionele beschikbaarheid**

25 juni en 8 oktober 2021

www.fortior.info

- **docent: Erik De Belie**
- **Inhoud: hoe kun je teams met begeleiders ondersteunen bij helpende beeldvorming zodat zij meer inzicht krijgen in de noden van cliënten met een verstandelijke beperking en gedragsproblemen. Hierdoor zijn begeleiders beter in staat tot een veilige betrouwbare relationele afstemming. Tijdens de studiedag wordt gewerkt met eigen casussen van deelnemers.**
- **Toelatingseisen: om deel te kunnen nemen aan deze studiedag moet je de studiedag “mentaliseren als veilige basis voor emotionele verbinding” of “Van kwetsuur naar litteken” hebben gevolgd.**
- **accreditatie: wordt aangevraagd bij accreditatiebureau NIP K&J / NVO OG (geldt na toekenning ook voor SKJ).**

Inleiding

Bij het bieden van ondersteuning aan cliënten met een verstandelijke beperking en bijkomende gedrags- en emotionele problemen worden begeleiders/ouders niet zelden ‘uitgedaagd’. Op deze momenten merkt de zorgfiguur dat zijn afstemming in de mist dreigt te gaan. Het betreft veelal ‘uitdagerend’ of negatief gedrag waardoor de relationele stress toeneemt en de zorgfiguur het gevoel heeft zijn cliënt kwijt te raken. Het kan ook gaan over groepssituaties waarin de afstemming op meerdere cliënten en hun interacties verkeerd loopt.

Bij het beschrijven van deze situatie schenken we aandacht aan een ‘eerste inschatting’: hoe begrijpen zorgfiguren spontaan het gedrag van deze cliënt (of cliënten)? Wat doet dit met hen? Op welke wijze hebben ze gereageerd? Hoe reageerde de cliënt? Hiernaar empathisch en waarderend luisteren leidt ertoe dat zorgfiguren zich erkend voelen, waardoor ‘ademruimte’ ontstaat: de spanning neemt af, rust en verbinding met zichzelf én met de collega’s worden bevorderd. Dit eerste luisteren geeft bovendien reeds informatie over welke thema’s er mogelijk spelen. Wanneer zorgfiguren zich bijvoorbeeld vooral onmachtig of angstig voelen, houden we er rekening mee dat ze aanvoelen wat hun cliënt op hen projecteert in het kader van overdracht en tegenoverdracht.

Deze eerste reflecties vormen een opstap naar ‘helpende beeldvorming’, een beeldvorming die een kompas biedt om zich af te stemmen op de onderliggende (ontwikkelings-)noden van de cliënt. Tijdens dit beeldvormingsproces wordt een cliënt beschouwd als een unieke persoon met een eigen levensverhaal en ontwikkelingsthema’s, binnen betekenisvolle contexten. In de loop van dit proces kan een inschaling gebeuren van de verschillende emotionele ontwikkelingsnoden en domeinen aan de hand van een SEO-R² (Morisse & Došen, 2016) om tot een gedifferentieerd beeld te komen. Het is hierbij steeds belangrijk om zowel de krachten als de kwetsbaarheden van een cliënt in kaart te brengen. De krachten vormen de hefboomen om met de kwetsbaarheden om te gaan. Het ‘kijken’ naar een cliënt en de relatie wordt tijdens het reflectieproces verbonden met ‘naar binnen kijken’ van de zorgfiguren: wat doet het gedrag van deze cliënt met ons? Deze vraag is essentieel omdat het relationeel aanbod vanuit onszelf vertrekt. Wanneer we in contact staan met onze eigen noden en met wat deze cliënt bij ons oproept, helpt dit ons om hiermee om te gaan. Dit is van groot belang omdat bij het werken met deze gekwetste cliënten ons eigen stress- en gehechtheidssysteem geactiveerd wordt.

Helpende beeldvorming inspireert op deze manier een veilige en betrouwbare relationele afstemming. Wanneer een cliënt open staat voor de emotionele beschikbaarheid van de zorgfiguur, is er ruimte voor herstel en kan er samen verder op weg worden gegaan. Indien het aanbod niet aanslaat, is er waarschijnlijk iets over het hoofd gezien en wordt het reflectieproces hernomen.

Dit proces van helpende beeldvorming veronderstelt een dynamische en vloeiende reflectieve dialoog tussen hulpverleners, waarbij aandacht geschonken wordt aan het betrekken van de context (ouders) en de cliënt zelf:

© De Belie, Blontrock, Morisse, Verhasselt, HoGent Faculteit Mens en Welzijn, 2016

Inhoud van de studiedag

De volgende thema's komen aan bod:

- Voorstellen van casus door inbrengers: verwachtingen en vragen van begeleiders/ouders/cliënt zelf;
- Proces van helpende beeldvorming: samen verkennen en mentaliseren aan de hand van een beknopt levensverhaal – diagnostische informatie – inschaling SEO-R² - beeldmateriaal en/of uitgeschreven observatie;
- Samen vertalen van beeldvorming naar emotionele beschikbaarheid aan de hand van reflectievragen;

- Reflecteren over noden van begeleiders/ouders om tot emotionele verbinding te komen;
- Verbinding met de eigen praktijk: hoe neem je wat je geleerd hebt mee? met wie communiceer je hierover? wat heb je nodig om dit model toe te passen?

Leerdoelen

Aan het einde van de studiedag heb je:

- Grondig en aan de hand van reflectieopdrachten kennis gemaakt met het proces van helpende beeldvorming;
- Ervaring met de wijze waarop je deze beeldvorming kunt vertalen naar emotionele verbinding.

Leeruitkomst

- De gedragsdeskundige mentaliseert over het coachen van 'helpende beeldvorming' in een team waarvan de teamleden zich uitgedaagd voelen in de relatie tot hun cliënt(en). Op deze manier wordt een veilige emotionele verbinding tussen begeleiders en hun cliënten bevorderd, met oog voor wat begeleiders hiervoor nodig hebben.
- De begeleider heeft ervaringsgericht kennisgemaakt met het vertalen van het proces van helpende beeldvorming naar emotionele verbinding bij cliënten met 'uitdagend' gedrag, is zich bewust van zijn eigen ondersteuningsnoden en kan deze werkwijze delen met zijn collega's.

Programma

Ochtend	
10:00	Opening
10:05	Voorstellen en verkennen van Casus 1
11:15	Pauze
11:30	Helpende beeldvorming in proces: casus 1
12:30	Lunchpauze
Middag	
13:30	Voorstellen en verkennen van Casus 2
15:00	Pauze
15:15	Helpende beeldvorming in proces: casus 2
16:45	Afsluiting
17:00	Einde

Doelgroep

- begeleiders, psychologen, orthopedagogen, teamleiders en managers die werken met mensen met een verstandelijke beperking en probleemgedrag in kleine of grote organisaties voor zorg aan mensen met een verstandelijke beperking, GGZ, verslavingszorg en forensische hulpverlening;
- leerkrachten, psychologen, orthopedagogen, teamleiders en interne begeleiders in het speciaal onderwijs.

Aanmelden in duo's

De ervaringsgerichte verdiepingsdag levert het meeste profijt op, als men zich in duo's (begeleider en orthopedagoog of psycholoog) aanmeldt waarbij men een eigen casus kan voorstellen. Er wordt vooraf een selectie gemaakt van de ingezonden casussen aangezien er ruimte is voor twee verkenningen. Indien je alleen komt, ben je ook van harte welkom. Je neemt actief deel aan het proces en aan het einde van de dag wordt stil gestaan bij het vertalen van wat je leerde naar jouw werkvloer en collega's.

Het maximale aantal deelnemers is tien.

Toelatingseisen

Om aan deze verdiepingsdag over helpende beeldvorming te kunnen deelnemen is het volgen van de studiedag Mentaliseren als "veilige basis" voor emotionele verbinding noodzakelijk. Deze studiedagen verschaffen namelijk de basale kennis voor de verdiepingsdag. De studiedag Van kwetsuur naar litteken, die in 2019 heeft plaatsgevonden, is ook een goede basis.

Docent

Erik De Belie (°1955) is opgeleid als master in de orthopedagogiek. Hij begon te werken in 1980 met kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking en hun gezinnen. Omwille van zijn interesses voor het ondersteunen van cliënten met een verstandelijke beperking met bijkomende GGZ-problemen en voor contextgericht werken volgde hij bijkomende psychotherapeutische opleidingen (Cliënt-Centered & Psychodynamische kindtherapie). Hij was coördinator van een Europees project rond preventie en hulpverlening bij seksueel misbruik. Daarna werkte hij enkele jaren aan de Universiteit Gent rond het ondersteunen van ouderschap en gehechtheid. Zo kwam hij op het spoor van 'Emotional Availability' (Biringen, Colorado University – Nicole Vliegen, KU Leuven). Dit denkkader vertaalde hij terug in de praktijk in zijn werk als orthopedagoog en psychotherapeut met cliënten en een verstandelijke beperking en hun context.

Momenteel is Erik als psychotherapeut verbonden aan het M.F.C. De Hagewinde (Lokeren) en als lector-onderzoeker aan de HOGENT (Vakgroep Orthopedagogiek – Onderzoeksgroep EQUAL). Hij is auteur en redacteur van verschillende boeken over gehechtheid, ouderschap, seksueel misbruik en emotionele beschikbaarheid en heeft ervaring met het opzetten van leertrajecten met betrekking tot helpende beeldvorming en emotionele verbinding.

Literatuur

De Belie, E. & Van Hove, G. (2013). *Wederzijdse emotionele beschikbaarheid. Mensen met een verstandelijke beperking, hun context en begeleiders samen op weg*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant.

Morisse, F., De Belie, E., Blonrock, M. & Verhasselt, J. (2016) *Emotionele ontwikkeling in verbinding. Coachen van begeleiders van cliënten met probleemgedrag*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

De Belie, E. & Vliegen, N. (2019). Gedesorganiseerde gehechtheid bewerken: individuele kindertherapie binnen een dragend netwerk. *Tijdschrift voor orthopedagogiek, kinderpsychiatrie en kinderpsychologie*. 3 – 4, 171 – 180.

Vorbereiding en studiebelasting

De studiebelasting van deze scholing bestaat uit het aantal contacturen en de tijd die nodig is voor het voorbereiden en insturen van een casus. Het aantal contacturen is 6 uur.

Accreditatie

Accreditatie wordt aangevraagd bij:

Het accreditatiebureau Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP/NVO orthopedagoog-Generalisten. Als de training wordt geaccrediteerd door NIP K&J / NVO OG, is de studiedag ook geaccrediteerd bij het SKJ.

Certificaat

Je ontvangt van FORTIOR een certificaat als bewijs van deelname.

Ga voor inschrijven naar www.fortior.info